

Leserbrev til Varingen ang

Kloakkledning ut av Nittedal – valg av trase

Renseanleggene nedlegges, og kloakken vår skal fraktes ut av bygda. Sannsynligvis en rasjonell økonomisk og miljømessig fornuftig beslutning. Dermed skal det graves en 30 (?) km lang kloakkledning gjennom dalen vår. Arbeidet med å velge rett trase er i gang. I den forbindelse ønsker vi i Nittedal Elveforum å melde oss på og samtidig presisere noen viktige prinsipper for veivalget.

Nitelva og kantsoner er vernet på grunn av artsrikdommen og det fantastiske plante og dyrelivet. Elva og området rundt er en viktig biotop for hekkende fugler, for insekter store og små, fisk, elvemusling og edelkreps samt rådyr, elg, bever osv. Verdier verneverdige i seg selv, men også av stor verdi for oss mennesker som bor og ferdes langsmed vassdraget. Robuste bestander i intakte økologiske sammenhenger gir store overskudd å høste av, men de indirekte verdiene av et levende økosystem rundt elva gir økologitjenester som langt overskrider dette. Intakte elve- og våtmarksområder er f.eks. habitat for pollinerende insekter, for rov-insekter som hindrer andre skadelige insekter å ødelegge avlinger. Våtmarksområdene og de buktende svingene fungerer som en svamp for flomregulering.

Nitelva (Hakadalselva) er ei svært dynamisk elv. I enkelte strekk, særlig i øvre del, men også langsmed for eksempel Strøm, renner elva brusende i høy hastighet, mens i flatere deler meandrerer elva seg gjennom gammel leireholding sjøbunn. I de ulike delene er bunnforholdene svært ulike. I de brattere delene er bunnen dekket av store steiner. Her er det i særdeleshet viktig å unngå punktering av elvebunnen hvilket vil medføre betydelig utgraving og erosjon. Dette dreper bunndyrene i disse strekkene, og gir sedimenttransport som begraver elvebunnen nedstrøms. Dernest risikerer man kloakkledningen graves frem av vannet og med det utsettes for skade og brudd.

I de slake delene bukter og vrir elva seg meandrerende gjennom dalen. Her er elva vært dynamisk og nye elveløp dannes kontinuerlig. Velger man å legge kloakkledningen i elva, er det uvisst hvordan kloakkledningen trues av elvedynamikken over tid.

Dernest har to nylige kvikkeleireras, det forferdelige raset på Gjerdrum og raset på Li i fjor, mint oss på hvordan geologiske grunnforholdene dikterer løsningene i samfunnsutviklinga. Grunnforholdene i dalen er stedvis de samme som på Ask, og vi har lært hvordan de falske massene plutselig raser ut når stress-tilstanden endres på grunn av erosjon og utgraving. Rasene har kommet over et kort tidsrom, og økt hyppighet er forventet på grunn av menneskeskapte klimaendringer med mer styrtregn og høyere temperaturer. Tele er en viktig stabilisator for elvelandet vinterstid. Legger man kloakkledningen gjennom disse falske massene, vil det med garanti gi ledningsbrudd og store kloakkutslipp som gir store økologiske, men også økonomiske kostnader, særlig hvis møkka havner i elva.

For de som lever sine liv i elva på elvebunnen er ei eneste gravemaskinklo en katastrofe. Dette er liv vi kan velge å respektere og gi sin fundamentale rett til livsutfoldelse. Videre gjør punktering av elvebunnen vannet grumsete, hvilket også ødelegger grunnlag for liv. Fra Slattum og sørover til Kjeller har man lagt kloakkledningen i elva. Verre er det at man ikke har, så vidt oss bekjent, restaurert elvebunnen etter monteringen hvilket grumser til vannet. Den rødlistede arten Aspen (*Aspius aspius*) gyter i Nitelva som et av få elver i Norge. Dette er en art som ikke vandrer eller gyter i grumsete vann og som nå, på grunn av kloakkledningen, er ytterligere truet.

Det er et spørsmål om etikk.

Det er i tillegg klokt å innse i hvor stor grad vi mennesker er avhengige av naturen rundt oss. Vi inngår i både enkle og mer komplekse økologiske sammenhenger, og vi vet ikke nødvendigvis på forhånd hvilke inngrep som frarøver oss selv rike gode liv i fremtiden. Hver eneste lille elvemusling renser opp mot 40-50 liter vann hver dag. Rent vann er, og vil alltid være, vår viktigste ressurs.

Legger man kloakkrøret i elva finner man ikke lekkasjepunkter like lett. Lekkasjer vil med sikkerhet oppstå på grunn av monteringsfeil, aldring, og stress som oppstår i en dynamisk gravende elv. Sprenger man berggrunnen og virvler opp sedimenter frigjøres nitratholdige sedimenter samt tungmetaller som arsenikk bundet opp i leire. Nitelva er vårt eget lille Amazonas – det er vårt ansvar.

Så, hva gjør vi med møkka vår? Vi må:

- a) Stoppe boligbygging inntil vi har kapasitet til å forsvarlig ta vare på avfallet.
- b) Utvikle og bruke nye teknologier i husene våre som sørger for å ikke blande møkka med spillvannet. Å blande gråvann med kloakk er en svært kostnadsdrivende og risikofull måte å håndtere avfallet på. Dette bør innføres som standard i alle nye hus.
- c) Kloakkledningen må seksjoneres slik at ved ledningsbrudd kan man redusere utslipp. Vi trenger pumpehus for å pumpe møkka over bakketopper, og vi trenger hentepunkt som muliggjør å kjøre kloakk med bil ved ledningsbrudd.
- d) Trasevalget fremover er svært viktig. Vi må være innstilt på ekstrakostnader nå for å legge kloakkledningen langt utenom elva og kvikkleiresedimentene.
- e) En helhetlig plan og felles-strekk med kloakk, vei og sykkelvei bør utformes som gir folk tilgang til den vakre naturen vår, som reduserer gravingen og sparer natur og landbruksland.

Et klokt og gjennomtenkt trasevalg er kostnadsbesparende og risikoreduserende på sikt, samt at det gjør minst mulig skade på livet vi elsker. I Nittedal Elveforum ønsker vi å ta del i trasevalget og følge utviklingen av kloakkhåndteringen i Nittedal. Gleder oss til samarbeidet i det nye året.

Nitelva Elveforum v/Anders Nerموen